

Dr. Raluca Dinu

JURISDICTIA INTERNAȚIONALĂ
Realități și perspective

Universul Juridic
București
-2013-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2013, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DINU, RALUCA, DREPT

Jurisdicția internațională : realități și perspective /

Raluca Dinu. - București : Universul Juridic, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-111-9

34(100)

REDACTIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15; 0733.674.222**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Motto:

Ubi societas, ibi jus

PREFAȚĂ

În condițiile în care fenomenele criminale au luat o amploare deosebită, depășind frontierele statelor, Comunitatea internațională are obligația să caute și să promoveze mijloacele cele mai adecvate de apărare, iar – între aceste mijloace – rolul unui sistem jurisdicțional eficient este foarte important.

La 11 septembrie 2001, omenirea s-a confruntat cu unul din cele mai periculoase fenomene: terorismul internațional, care – prin actele criminale comise la New York și Washington – a atras atenția asupra riscurilor imense la care sunt supuși milioanele de oameni nevinovați din orice zonă a lumii. Descoperirea și pedepsirea criminalilor reprezintă obiective majore nu numai ale instanțelor naționale, dar și ale unor instanțe internaționale adecvate.

Oportunitatea cercetării științifice rezultă și din obligația liderilor politici de a combate actele de corupție, criminalitatea din domeniul economic și financiar, care a luat proporții îngrijorătoare în ultimul timp.

Lucrarea are în vedere multiplicarea jurisdicțiilor internaționale și „construirea progresivă a sistemului acestora”, contribuind la creșterea rolului dreptului internațional în societatea contemporană și la crearea ordinii publice internaționale, iar abordarea în opt capitole a celor mai importante probleme implică o cercetare științifică aprofundată, care este consacrată „Jurisdicției internaționale”.

După analizarea detaliată a distincției între conceptele de *diferend* și *situație* în dreptul internațional public, cercetarea științifică subliniază *elementele de comparație din perspectiva constituirii între arbitraj și reglementarea judiciară a diferendelor internaționale*, ca mijloace jurisdicționale de soluționare a diferendelor internaționale, în care sunt examinate judicios principalele instanțe europene și internaționale.

Volumul de față dezvoltă funcția esențială a instanțelor internaționale și puncte de vedere temeinic argumentate referitoare la concurența competențelor internaționale și la fenomenul de *forum shopping* în sistemul jurisdicțiilor internaționale, urmărindu-se *delimitări de competențe între principalele instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale*, punându-se accent pe dezvoltarea notabilă a fenomenului de proliferare sau multiplicare a jurisdicțiilor internaționale și, în consecință, pe problema coerenței acestui sistem, care își găsește motivația în dezvoltarea și diversificarea relațiilor internaționale, determinând normarea, de către dreptul internațional, de noi raporturi internaționale, în domenii foarte diferite. Hotărârea Curții Internaționale de Justiție este evaluată sintetic în procesul *Delimitarea maritimă în Marea Neagră* din 3 februarie 2009 (România c. Ucraina), bazată pe existența unei suprapuneri a competențelor sau jurisdicțiilor diferitelor curți internaționale, prin suprapunerea clasică a competențelor. Astfel, efectul principal al suprapunerii competențelor este fenomenul de *forum shopping*, adică alegerea preferențială a jurisdicției pe care partea sau părțile o apreciază ca fiind mai favorabilă, în funcție de anumite elemente: autoritatea instanței și notorietatea judecătorilor, jurisprudența anterioară a instanței, durata procedurii, caracterul obligatoriu al măsurilor conservatorii, precum și existența unui mecanism eficient de monitorizare a executării hotărârilor și, respectiv, de obligare la executare, în caz de nerespectare inițială a hotărârilor.

Studiul conține numeroase contribuții științifice privitoare la *principiile dreptului procesual în sistemul jurisdicțiilor internaționale*, în care sunt comentate din punct de

vedere al dreptului procesual anumite principii, precum: egalitatea părților, principiul unei bune administrări a justiției, regula *ne eat iudex ultra petita partium*, principiul bunei credințe, interzicerea abuzului de procedură, adagiul *nemo ex propria turpitudine commodum capere potest* etc. și se dezvoltă într-o manieră analitică *procedura în fața principalelor instanțe arbitrale și jurisdicționale internaționale*.

În efectuarea cercetării științifice, s-a valorificat o bogată bibliografie. Atât lucrări științifice naționale, cât și lucrări științifice străine sunt supuse unei analize, fiind utilizate pentru susținerea concluziilor, argumentelor și demonstrației științifice a punctelor de vedere susținute în volum.

Remarcăm, în primul rând, că în lucrare este demonstrat rolul important al jurisdicției internaționale în prezent și în perspectivă, instanțele jurisdicționale și arbitrale reprezentând o modalitate de aplicare a dreptului internațional, de influențare a dezvoltării dreptului internațional, constituind „factori de realizare și consolidare a ordinii publice internaționale”.

Constatăm, de asemenea, că se argumentează contribuția instanțelor internaționale la realizarea funcției dreptului internațional de ordonare a relațiilor internaționale, de asigurare și menținere a păcii și securității internaționale prin soluționarea diferendelor, în special a celor care privesc chestiuni teritoriale sau folosirea forței ori a amenințării cu folosirea forței.

În volum se atrage atenția – în mod corect – că „nu există un model pentru a garanta rezolvarea conflictelor și litigiilor internaționale”, având în vedere că există factori specifici care influențează conduita statală și nonstatală, determinanți pentru aplicarea, conformarea și eficacitatea într-un singur domeniu și pentru un singur instrument juridic. Sistemul judiciar internațional – se demonstrează în cercetarea efectuată – „este complex, dinamic în ceea ce privește relația dintre *soft law* și *hard law*, cu norme juridice mai mult sau mai puțin prioritare, cu reglementări interne și internaționale și cu numeroase instituții care încearcă să promoveze regulile de drept”.

Este notabilă contribuția autoarei la analiza circumstanțelor care au determinat apariția Curții Penale Internaționale, precum și a Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării, în baza Convenției semnate la Montego Bay, la 10 decembrie 1982. O analiză pertinentă efectuează autoarea și cu privire la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, definită a fi un „gardian al ordinii publice constituționale europene a drepturilor omului”.

În mod deosebit, este de remarcat contribuția autoarei în direcția argumentării rolului instanțelor internaționale pentru soluționarea unor cauze ce le-au fost supuse în diferite domenii. Sunt evocate, în lucrare, 239 de hotărâri, sentințe și decizii ale acestor instanțe. Se subliniază că jurisdicția internațională a avut impact asupra sistemelor naționale de drept. Așa, de pildă, se atrage atenția asupra influenței Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la sistemul românesc de drept, determinând ajustări necesare ale legislației românești sau adaptări ale practicii administrative ori judecătorești la standardele europene. După aderarea României la Uniunea Europeană, statul român a devenit parte la sistemul juridic comunitar, iar judecătorii români pot solicita interpretarea unor norme comunitare relevante pentru spețe aflate pe rolul instanțelor naționale.

Notăm, totodată, abordarea, în cercetarea efectuată, a modului în care a fost soluționată delimitarea spațiilor maritime dintre România și Ucraina în Marea Neagră de către Curtea Internațională de Justiție, la începutul anului 2009.

Lucrarea conține **elemente de noutate** privind preeminența Curții Internaționale de Justiție asupra curților internaționale, în care aceasta din urmă să fie împuternicită cu competențe de instanță de apel pentru alte instanțe internaționale sau cu posibilitatea de a

soluționa recursuri în interpretare din partea altor instanțe internaționale și se promovează noi considerații de ordin juridic și practic, soluții care ar putea fi imaginate pentru a evita efectele suprapunerii competențelor sau jurisdicțiilor acestor instanțe, atunci când se creează noi jurisdicții, în care competențele acestora să fie clar delimitate, statutele acestora să prevadă regulile litispendenței și autorității de lucru judecat. **Alte aspecte de noutate** sunt reprezentate de reflecțiile asupra competenței extrateritoriale și constituționale a CEDO, precum și asupra forței obligatorii a hotărârilor CEDO și de soluții privind aderarea Uniunii Europene la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În concluzie, lucrarea „Jurisdicția internațională – realități și perspective” reprezintă o contribuție științifică notabilă la cercetarea problematicii complexe privind rolul și importanța instanțelor internaționale pentru soluționarea diferendelor, în baza exigențelor dreptului internațional.

Prin contribuțiile științifice aduse și prin relevarea impactului asupra promovării unei ordini internaționale bazate pe drept și justiție, considerăm că – prin ampla analiză științifică efectuată și prin propunerile *de lege ferenda* – lucrarea ar trebui transmisă și autorităților române cu atribuții jurisdicționale.

Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu

Membru al Academiei Diplomatice Internaționale
Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale
„Albert Schweitzer” din Geneva

ABREVIERI

AAA	- Association americaine d'arbitrage
AELS	- Asociația Europeană a Liberului Schimb
AFDI	- Annuaire français de droit international
AJDA	- Actualité Juridique Droit Administratif
AJIL	- American Journal of International Law
BIRD	- Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BYBIL	- British Year Book of International Law
BYIL	- British Yearbook of International Law
c.	- contra
CADOP	- Curtea Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor
CCA OSCE	- Curtea de Conciliere și Arbitraj a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa
CCaJ	- Curtea Caraibiană de Justiție
CCJ	- Curtea Centramericană de Justiție
CDI	- Comisia de Drept Internațional a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite
CE	- Comunitatea Europeană
CECO	- Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CECSI	- Curtea Economică a Comunității Statelor Independente
CEDIN	- Centro de Direito Internacional
CEDO	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CEE	- Comunitatea Economică Europeană
CEEA	- Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CIADO	- Curtea Interamericană a Drepturilor Omului
CIJ	- Curtea Internațională de Justiție
CIRDI	- Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile
CJ BENELUX	- Curtea de Justiție BENELUX
CJ COMESA	- Curtea de Justiție a Pieței Comune a Africii de Est și Sud
CJ ECOWAS	- Curtea de Justiție a Comunității Economice a Statelor Vest-Africane
CJ EFTA	- Curtea de Justiție EFTA
CJCE	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUA	- Curtea de Justiție a Uniunii Africane
CJUE	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMESA	- Piața Comună a Africii de Est și de Sud
CPA	- Curtea Permanentă de Arbitraj
CPI	- Curtea Penală Internațională
CPJI	- Curtea Permanentă de Justiție Internațională
CSSL	- Curtea Specială pentru Sierra Leone
ECOWAS	- Comunitatea Economică a Statelor Vest-Africane
ECR	- European Court Reports
EFTA	- Acordul European de Liber Schimb (European Free Trade Agreement)
EJIL	- European Journal of International Law

EPIL	- Encyclopedia of Public International Law
FCN	- Friendship, Commerce and Navigation Treaty
FMI	- Fondul Monetar Internațional
GATT	- Acordul General pentru Tarife și Comerț
ICLQ	- International Comparative Law Quarterly
IJMCL	- International Journal of Marine and Coastal Law
ILM	- International Legal Materials
ILR	- International Law Reports
JDI	- Journal de Droit International
JOCE	- Jurnalul Oficial al Comunităților Europene
JOUE	- Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
LGDJ	- Librairie Générale de Droit et Jurisprudence
MERCOSUR	- Piața Comună a Sudului
NAFTA	- Acordul Nord-American de Liber Schimb
NRDO	- Noua Revistă de Drepturile Omului
ODIL	- Ocean Development and International Law
OIC	- Organizația Internațională a Comerțului
OIM	- Organizația Internațională a Muncii
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
OSA	- Organizația Statelor Americane
OSCE	- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OSD	- Organul de Soluționare a Diferendelor din cadrul OMC
PSCG	- Panelurile Speciale pentru Crime Grave (Indonezia)
PUF	- Presses Universitaires de France
RBDI	- Revue belge de droit international
RCADI	- Recueil des Cours de l'Académie de Droit International
RDP	- Revue de droit public / Revista de Drept Public
RDTAM	- Recueil des Décisions des Tribunaux Arbitraux Mixtes
RGDI	- Revue générale de droit international
RGDIP	- Revue générale de droit international public
RIAA	- Reports of International Arbitral Awards
RIDC	- Revue Internationale de Droit Comparé
RRDE	- Revista Română de Drept European
RRDI	- Revista Română de Drept Internațional
RRDP	- Revista Română de Drept Privat
RSA	- Recueil des sentences arbitrales
RTDH	- Revue trimestrielle des droits de l'homme
SEE	- Spațiul Economic European
SFDI	- Société Française pour le Droit International
TAM	- Tribunalele Arbitrale Mixte
TANU	- Tribunalul Națiunilor Unite
TAOIM	- Tribunalul Administrativ al Organizației Internaționale a Muncii
TCE	- Tratatul privind instituirea Comunității Europene
TFP	- Tribunalul Funcției Publice
TFUE	- Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
TICE	- Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa

TIDM	- Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării
TIDO	- Tribunalul Indonezian ad-hoc pentru drepturile Omului
TJCA	- Tribunalul de Justiție al Comunității Andine
TPII	- Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie
TPIR	- Tribunalul Penal Internațional pentru Ruanda
TSC	- Tribunalul Special pentru Cambodgia
TSI	- Tribunalul Special Irakian
TUE	- Tratatul Uniunii Europene
UE	- Uniunea Europeană
UNCC	- Comisia de Compensare a ONU
UNCITRAL	- United Nations Commission on International Trade Law
UNESCO	- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)
UNTAET	- United Nations Transitional Administration in East Timor
UNYB	- United Nations Yearbook